

Brüssel, 5. juuni 2022
(OR. fr, en)

9713/22

LIMITE

JAI 787
FRONT 230
MIGR 174
COVID-19 113
SAN 329
TRANS 343
CODEC 821
COMIX 281

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0428(COD)

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	9377/22
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju – Üldise lähenemisviisi ettevalmistamine

1. Komisjon esitas 14. detsembril 2021 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku, millega muudetakse määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju („Schengeni piirieskirjad“),¹ ja millele on lisatud mõjuhinnang².
2. Ettepanek on osa laiemast raamistikust, mille eesmärk on muuta Schengeni ala tugevamaks ja vastupidavamaks ning parandada Schengeni ala üldist juhtimist, sealhulgas vaadata läbi Schengeni *acquis*³ kohaldamise kontrollimise hindamis- ja järelevalvemehhanism,³ millele nõukogul palutakse anda oma lõplik heakskiit (A-punktina) justiits- ja siseküsimuste nõukogu 9.–10. juuni 2022. aasta istungil.

¹ COM(2021) 891 final.

² SWD(2021) 462 final.

³ 8130/22.

3. Schengeni piirieskirjade läbivaatamist käsitlev ettepanek toetub neljale peamisele teljele. Esiteks tugevdab see liikmesriikide kasutuses olevaid õiguslikke vahendeid võitluses rändajate ärakasutamise vastu ELi välispiiridel. Teiseks võetakse läbivaatamisel arvesse COVID-19 kriisist saadud õppetunde ja püütakse luua tugevam õiguslik alus tervisekriisi korral välispiiril rakendatavatele piirangutele, luues selleks Euroopa tasandil raamistiku. Kolmandaks on sisepiiride osas kavandatud uute sätete eesmärk edendada alternatiivsete meetmete kasutamist, eelkõige selleks, et suurendada tehniliste meetmete kasutamist. Eelkõige luuakse käesoleva läbivaatamisega liikmesriikide vahel uus ebaseaduslikus olukorras olevate isikute üleandmise mehhanism. Samal ajal tegi komisjon ettepaneku muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115 ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (tagasisaatmisdirektiiv), võimaldades liikmesriikidel pidada läbirääkimisi uute või olemasolevate tagasivõtulepingute üle⁴. Neljandaks reageeritakse läbivaatamise käigus püsivatele ohtudele Schengeni alal, ajakohastades sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise ja pikendamise raamistikku ning kehtestades uued liikumisvabaduse kaitse meetmed, ning artiklis 28 luuakse uus sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise meetmete koordineerimismehhanism puhuks, kui mõni tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule mõjutab mitut liikmesriiki ja seab ohtu Schengeni ala üldise toimimise.
4. Nõukogus alustati ettepanekuga tööd Sloveenia eesistumise ajal piiride töörühmas 14. detsembril 2021 assotsieerunud riikide osavõtul. Prantsusmaa eesistumise ajal jätkati arutelusid kaheksal töörühma koosolekul ning kahel justiits- ja siseküsimuste nõunike koosolekul⁵.

⁴ ELT L 348, 24.12.2008, lk 98–107.

⁵ Euroopa Parlament nimetas raportööriks Sylvie Guillaume'i (S&D, FR).

See töö nõukogu ettevalmistavates organites võimaldas teksti parandada, eelkõige seoses järgmisega:

- ärakasutamise mõiste selgitamine, lihtsustades selle määratlust ja täiendades teksti meetmete kohta, mida liikmesriigid võivad võtta sellises olukorras. Arvesse on võetud ka Küprose eriolukorda;
 - artiklis 21a vastatakse liikmesriikide esitatud taotlusele, mis puudutab paindlikkust seoses reisi- ja tervisepiirangutega, mida võidakse välispiiridel kohaldada, austades samal ajal riikide tervishoiualast pädevust. Eesistujariigi esitatud kompromissis säilitatakse vältimatu reisivajadusega inimeste kategooriate põhimõtte, aga võimaldatakse see uuesti määratleda, kui uus kriis esile kerkib. Liikmesriigid võivad kehtestada ka rangemaid tervisepiiranguid, tingimusel et neil ei ole negatiivset mõju Schengeni ala toimimisele. On selgitatud transiitreisijate olukorda ja piirialade olukorda;
 - artiklis 23a selgitatakse liikmesriikidevahelise üleandmismenetluse kasutamist, täpsustades politseikoostöö kriteeriumi, ja selgitades, et selle kahepoolse koostöö raames kohaldatava menetluse kasutamine on vabatahtlik.
5. Mis puudutab sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise ja pikendamise raamistikku, on komisjoni ettepaneku eesmärk tegeleda nende püsivate ohtudega, millega liikmesriigid võivad silmitsi seista, ning samal ajal tugevdada menetluslikke tagatisi. Tagamaks, et see meede võetakse viimase abinõuna, soovib eesistujariik nende tagatiste tugevdamiseks teha järgmist:
- muuta objektiivsemaks kriteeriumid ja põhjendused, mida liikmesriigid esitavad kontrollide taaskehtestamise ja pikendamise korral, eelkõige liikmesriigi esitatava riskianalüüsi abil. Samas kui liikmesriikide põhjendamiskohustused aja jooksul suurenevad, võimaldab see komisjonil põhjalikumalt hinnata kõnealuste kontrollide vajalikkust ja proportsionaalsust;

- muuta liikmesriikide konsultatsioonid kohustuslikuks, kui need toimuvad otseselt mõjutatud riikide taotlusel;
- muuta komisjoni arvamus kohustuslikuks, kui tekib kahtlus, kas taaskehtestamine või pikendamine on vajalik või proportsionaalne. Igal juhul tuleb see arvamus esitada pärast 12 kuu möödumist;
- tagada, et kõnealuste kontrollide käigus võetakse nõuetekohaselt arvesse piirialade konkreetset olukorda.

6. Pärast komisjoni ettepaneku avaldamist tegi Euroopa Kohtu suurkoda otsuse liidetud kohtuasjades C-368/20 ja C-369/20,⁶ kus kinnitatakse, et sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise ja pikendamise üldraamistiku kindlaksmääramine Schengeni piirieskirjades on kaasseadusandjate ülesanne. Tuleb leida õiglane tasakaal ühelt poolt isikute vaba liikumise ja teiselt poolt vajaduse vahel tagada liikmesriikides avalik kord ja sisejulgeolek. Lisaks on sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise võimalus selline vaba liikumise põhimõttest tehtav erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt.

Seda kohtuotsust arvesse võttes pööras eesistujariik tähelepanu sätete paremale piiritlemisele. Kuigi komisjoni ettepaneku artikli 27a lõike 5 kohaselt on võimalik kaaluda kontrolli sisepiiridel ilma ajalise piiranguta, tegi eesistujariik ettepaneku piirata neid sätteid märkimisväärsete erandlike olukordadega ning oluliselt tugevdada riskihindamist, kui teatatakse täiendavast kuuekuulisest pikendamisest. Kompromissettepaneku kohaselt peab komisjon esitama soovitusi, milles määratakse kindlaks meetmed ja tingimused nende kontrollide lõpetamiseks, kui esineb kahtlus kontrollide vajaduse ja proportsionaalsuse suhtes.

⁶ Euroopa Kohtu 26. aprilli 2022. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-368/20 ja C-369/20, ECLI:EU:C:2022:298.

Pärast COREPERi 1. juuni 2022. aasta koosolekut lisas eesistujariik täiendavad tagatised, et veelgi parandada selliste kontrollide raamistikku, mille kestus võib olla pikem kui kaks aastat ja kuus kuud, kui alternatiivsed meetmed puuduvad. Sellisel juhul peab komisjon igal juhul võtma selliste kontrollide vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta vastu soovitusi. See soovitus peaks sisaldama mõistlikku kontrollide lõpetamise tähtaega, mida liikmesriik peab arvesse võtma.

7. COREPERil palutakse käesoleva märkuse lisas esitatud kompromissettepanek⁷ läbi vaadata, et võtta justiits- ja siseküsimuste nõukogu 10. juuni 2022. aasta istungil vastu üldine lähenemisviis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku suhtes, millega muudetakse määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju.

⁷ Algsesse teksti tehtud muudatused on märgitud **paksus allajoonitud kirjas** või nurksulgudega [...]. Lisaks on muudatused võrreldes viimase versiooniga hallil taustal.

2021/0428 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkte b ja e ning artikli 79 lõike 2 punkti c,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Koosõlas Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 3 lõikega 2 moodustab liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva sisepiirikontrollita ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine ja kus sellega seoses rakendatakse välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserände ning kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega seotud asjakohaseid meetmeid.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruses (EL) 2016/399¹ (Schengeni piirieskirjad) on sätestatud normid, millega reguleeritakse isikute liikumist sisepiirikontrollita alale (edaspidi „Schengeni ala“) ja sellelt alalt välja ning isikute liikumist Schengeni alasse kuuluvate liikmesriikide vahel.

¹ .Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

- (3) Viimastel aastatel on Schengeni alal olnud seniolematuid probleeme, mis ei ole oma olemuse tõttu piirdunud vaid mõne üksiku liikmesriigi territooriumiga. Need on tõstnud esile asjaolu, et avaliku korra ja julgeoleku säilitamine Schengeni alal on jagatud vastutus, mis nõuab nii liikmesriikide kui ka liidu tasandi ühist ja koordineeritud tegevust. Samuti on need juhtinud tähelepanu lünkadele kehtivates õigusnormides, millega reguleeritakse Schengeni ala toimimist nii välis- kui ka sisepiiridel, ning vajadusele luua tugevam ja kindlam raamistik, mis võimaldaks Schengeni alal tekkivatele probleemidele tulemuslikumalt reageerida.
- (4) Välispiirikontroll ei ole üksnes nende liikmesriikide huvides, kelle välispiiril seda tehakse, vaid kõigi sisepiirikontrolli kaotanud liikmesriikide ning liidu kui terviku huvides. Liikmesriigid peavad tagama oma välispiiride haldamise ranged standardid, muu hulgas piirivalveametnike, politsei, tolli ja muude asjaomaste asutuste tõhustatud koostöö kaudu. Liit toetab neid aktiivselt, pakkudes oma asutuste ja eelkõige Euroopa piiri- ja rannikuvalve kaudu rahalist toetust ning hallates Schengeni hindamismehhanismi. Välispiiride suhtes kohaldatavaid õigusnorme tuleb tugevdada, et tõhusamalt reageerida neil piiridel viimasel ajal esile kerkinud uutele probleemidele.
- (4a) Euroopa integreeritud piirihaldus, mis põhineb neljatasandilisel riiki sissepääsu kontrolli mudelil, hõlmab meetmeid kolmandates riikides, näiteks ühine viisapoliitika, naabruses asuvate kolmandate riikidega võetavaid meetmeid, piirikontrolli meetmeid välispiiridel, riskianalüüsi ning meetmeid Schengeni ala piires ja tagasisaatmist. Piirikontroll, sealhulgas meetmed seadusliku piiriületuse lihtsustamiseks, on Euroopa integreeritud piirihalduse väga oluline osa. Piiriülese kuritegevuse (eelkõige rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise, inimkaubanduse ja terrorismi) ennetamiseks ja tõkestamiseks välispiiridel peaksid liikmesriigid koos Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametiga rakendama Euroopa integreeritud piirihaldust neljatasandilisele riiki sissepääsu kontrolli mudelile tuginedes.**

- (5) COVID-19 pandeemia tõttu peab liit olema paremini valmis reageerima välispiiridel kriisilukordadele, mis on seotud rahvatervisele ohtlike, epideemiaohuga haigustega. COVID-19 pandeemia on näidanud, et rahvatervist ähvardavad ohud võivad nõuda ühtseid norme, millega reguleeritakse reisi piiranguid Euroopa Liitu reisida soovivatele kolmanda riigi kodanikele. Kui välispiiridel võetakse nende ohtudega tegelemiseks vastukäivaid ja erisuguseid meetmeid, mõjutab see negatiivselt kogu Schengeni ala toimimist, vähendab prognoositavust kolmanda riigi kodanikust reisijate jaoks ning pärsib kontakte ELi ja kolmandate riikide kodanike vahel. Selleks et Schengeni ala edaspidisteks rahvatervist ohustavateks, võrreldava ulatusega probleemideks ette valmistada, tuleb luua uus mehhanism, mis peaks võimaldama liidu tasandil aegsasti vastu võtta ja tühistada koordineeritud meetmeid. Uut mehhanismi tuleks välispiiril rakendada olukorras, kus **komisjon** on Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse **nõuannetele toetudes** ja **liikmesriikide pädevate asutuste teavet arvesse võttes kindlaks teinud**, et tegemist on epideemiaohuga nakkushaigusest tuleneva **ohuga rahvatervisele**. See mehhanism peaks täiendama menetlusi, mis kavatakse kehtestada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanekuga, milles käsitletakse tõsisemaid piiriüleseid terviseohtusid,² eriti juhul, kui on välja kuulutatud rahvatervisealane hädaolukord, samuti peaks see täiendama Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse läbivaadatud volitusi³.
- (6) Mehhanismiga tuleks ette näha, et nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal vastu määruse, milles sätestatakse **ajutised** reisi piirangud, sealhulgas sisenemisiirangud ja **minimaalsed ajutised tervisega seotud piirangud**, ning nende tühistamise tingimused. Kuna liikmesriikide territooriumile sisenemise õigust käsitlevad meetmed on poliitiliselt tundlikud, tuleks rakendusvolitused komisjoni ettepaneku põhjal määruse vastuvõtmiseks anda nõukogule.

² COM(2020) 727.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 851/2004, millega asutatakse haiguste ennetuse ja tõrje Euroopa keskus (COM(2020) 726).

- (7) Tähtis on lubada kooskõlas liidu ja rahvusvahelise õiguse alusel kohaldatavate kohustustega alati liitu siseneda liidu kodanikel ja kolmanda riigi kodanikel ning nende pereliikmetel, kellel on ühelt poolt liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt kõnealuste kolmandate riikide vahel sõlmitud lepingute alusel liidu kodanikega samaväärne vaba liikumise õigus. Ka liidus alaliselt elavatel isikutel peaks olema alati lubatud liitu tagasi pöörduda, **eelkõige liikmesriiki, kus nad seaduslikult elavad.** Õigusaktis tuleks sätestada minimaalsed ajutised tervisepiirangud, mida nende isikute suhtes võidakse kohaldada. **Liikmesriigid peaksid kahepoolset ja vastastikusel alusel lubama Iirimaal seaduslikult elavatel kolmanda riigi kodanikel Iirimaale tagasi pöördumiseks läbida liikmesriikide territooriumi. Iirimaad kutsutakse üles viima oma riiklik poliitika kooskõlla Euroopa Liitu reisimise piirangutega.** Õigusakt peaks sisaldama kõiki vajalikke elemente, millega tagada, et reisipiirangud on tõhusad, sihipärased, mittediskrimineerivad ja muutuva epidemioloogilise olukorraga proportsionaalsed. Selles tuleks **kindlaks määrata nende vältimatu reisivajadusega** inimeste kategooriad, kes tuleks sisenemispiirangutest vabastada, **ja sätestada tingimused, mille alusel võib kõnealustele inimestele erandkorras kehtestada reisipiiranguid. Nendesse kategooriatesse peaksid kuuluma näiteks tervishoiutöötajad, piiriülesed töötajad, transporditöötajad, diplomaadid ja muud rahvusvahelised töötajad, transiitreisijad, reisijad, kes reisivad mõjuvatel perekondlikel põhjustel, meremehed, rahvusvahelist kaitset taotlevad kolmandate riikide kodanikud, hooajatöötajad, üliõpilased ning kõrgelt kvalifitseeritud töötajad, kelle töö on majanduslikust, sotsiaalsest ja julgeoleku seisukohast vajalik ja kelle tööd ei saa edasi lükata ega teha välismaal.** Lisaks või alternatiivina tuleks selles õigusaktis määrata kindlaks ka geograafilised piirkonnad või kolmandad riigid, kust reisimise suhtes võidakse rakendada erimeetmeid, **ning olukorra ja reisipiirangute korrapärase läbivaatamise menetlus,** lähtudes sellise reisimise suhtes kohaldatavast objektiivsest meetodikast ja objektiivsetest kriteeriumidest, mille hulka kuulub eelkõige epidemioloogiline olukord. Õigusaktis võiks esitada tingimused, mille alusel reisimist lubada, näiteks testimine, karantiin, eneseisolatsioon või muud asjakohased meetmed, näiteks nõue, et reisija täidaks asukoha vormi, või nõue kasutada muud kontaktide jälgimise vahendit, ning eelkõige võiks arvesse võtta kõiki liidu süsteeme, näiteks digitõendite süsteeme, mis on välja töötatud selleks, et hõlbustada reisimist ohututes tingimustes. Kui see on asjakohane, võiks õigusaktiga luua ka mehhanismi, mis võimaldaks võtta lisameetmeid, kui epidemioloogiline olukord ühes või mitmes geograafilises piirkonnas oluliselt halveneb.

- (7a) Euroopa Liitu reisimise piirangute tõhusus põhineb ühtsete normide kohaldamisel kolmandate riikide ja kolmandate riikide kodanike suhtes. Ühtsete normide kohaldamine rakendusmääruse kaudu peaks tagama rahvatervise kaitse ja seega säilitama sisepiirikontrollita ala toimimise. Liikmesriigid võivad kehtestada rakendusmääruses sätestatust rangemad ajutised tervise- ja muud seotud piirangud, tingimusel et sellistel piirangutel ei ole negatiivset mõju sisepiirikontrollideta ala toimimisele. Sellised meetmed võivad hõlmata reisipiiranguid muude rakendusmäärusega hõlmamata piirkondade või kolmandate riikide suhtes, kui need põhinevad riiklikul riskihindamisel ja on proportsionaalsed. Lisaks võivad liikmesriigid näha ette reisipiiranguid nõukogu rakendusmääruse puudumise korral. Rakendusmääruses tuleks arvesse võtta ELi toimimise lepingu artikli 355 lõikes 2 osutatud ja II lisas loetletud ülemeremaade ja -territooriumide erikorda.**
- (7b) Nõukogu rakendusmääruse (millega kehtestatakse ajutised reisipiirangud) kohaldamise ajal ja käesoleva määruse artiklis 6 sätestatud sisenemistingimuste kohaldamisel tuleks riiki siseneda lubada ainult nendel kolmandate riikide kodanikel, kelle suhtes ei kohaldata sisenemiskiiranguid ja kes vastavad muudele rakendusmääruses sätestatud tervisega seotud sisenemistingimustele.**
- (7c) Ajutisi tervisega seotud reisipiiranguid ei tohiks kohaldada ELi kodanike ja nende pereliikmete ning vältimatu reisivajadusega inimeste kategooriate ELi-sisese transiidi suhtes, et nad jõuaksid oma lõppsihtkohta. Kui ajutisi tervisega seotud piiranguid rakendatakse, tuleks seda teha lõppsihtkohta saabumisel.**
- (8) Samuti on vaja tugevdada liidu õiguses sisalduvaid norme ja kaitsemeetmeid, mis võimaldavad liikmesriikidel kiiresti vastu astuda rändajate ärakasutamise juhtudele. Rändajate ärakasutamiseks tuleks mõista olukorda, kus kolmas riik **või valitsusväline osaleja** soodustab või hõlbustab kolmanda riigi kodanike **liikumist** välispiiridele **või liikmesriiki** kavatsusega destabiliseerida liitu või mõnda liikmesriiki ja kui selline tegevus võib ohustada **mõne liikmesriigi** põhifunktsioone, sealhulgas avaliku korra säilimist või julgeoleku kaitset.

- (9) Rändajate ärakasutamine võib tähendada ka olukordi, kus kolmas riik **või valitsusväline osaleja** soodustab või hõlbustab muude kolmandate riikide kodanike ebaseaduslikku reisimist territooriumile, et muude kolmandate riikide kodanikud saaksid liikuda edasi liikmesriikide välispiirile, ent samamoodi võib see tähendada asjaomase kolmanda riigi territooriumil juba viibivate muude kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku reisimise soodustamist või hõlbustamist. Samuti võib rändajate ärakasutamine hõlmata selliste sunnimeetmete kehtestamist, millega takistatakse muude kolmandate riikide kodanikel lahkuda neid ära kasutava kolmanda riigi piirialadelt muul moel kui mõne liikmesriigi kaudu. **Olukordi, kus valitsusvälised osalejad on seotud organiseeritud kuritegevusega, eelkõige ebaseadusliku üle piiri toimetamisega, ei tohiks käsitada rändajate ärakasutamisenä, kui puudub eesmärk destabiliseerida liitu või liikmesriiki. Lisaks ei tohiks rändajate ärakasutamisenä käsitada humanitaarabioperatsioone, kui puudub eesmärk destabiliseerida liitu või liikmesriiki.**
- (9a) Seoses Küprosega kehtestati nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 866/2004 (ühinemisakti protokollis 10 artiklis 2 sätestatud korra kohta) erinormid, mida kohaldatakse seoses eraldusjoonega, mis eraldab Küprose Vabariigi alasid, mis on Küprose Vabariigi valitsuse tõhusa kontrolli all, nendest aladest, mis ei ole Küprose Vabariigi valitsuse tõhusa kontrolli all. Kuigi eraldusjoon ei kujuta endast välispiiri, järeldeb sellest, et olukorda, kus kolmas riik või valitsusväline osaleja soodustab või hõlbustab kolmandate riikide kodanike liikumist üle eraldusjoone, tuleks käsitada ärakasutamisenä.**
- (10) Liit peaks võtma rändajate ärakasutamise probleemiga kokku puutuvate liikmesriikide toetuseks kasutusele kõik diplomaatilised vahendid ning rakendama vajalikke finants- ja operatiivmeetmeid. Ärakasutamise probleemi vastu võitlemisel tuleks pidada esmatähtsaks liidu ja asjaomaste liikmesriikide diplomaatilisi jõupingutusi. Vajaduse korral võib liit neid täiendada piiravate meetmete kehtestamisega.
- (11) Samal ajal on lisaks nimetatud meetmetele tarvis veelgi tugevdada välispiirikontrolli ning patrull- ja vaatlustegevust käsitlevaid kehtivaid norme. Selleks et rändajate ärakasutamise probleemiga kokku puutuvaid liikmesriike aidata, täiendatakse määrusega (EL) XXX/XXX piirikontrollinorme; sellega nähakse ette varjupaiga ja tagasisaatmise valdkonna erimeetmed, mille võtmisel austatakse aga asjaomaste isikute põhiõigusi, iseäranis õigust taotleda ja saada varjupaika, samuti tagatakse sellega, et ÜRO asutused ja muud asjaomased organisatsioonid annavad vajalikku abi.

- (12) Eelkõige rändajate ärakasutamise korral **või muudes välispiiridel esinevates hädaolukordades võivad liikmesriigid** piirata miinimumini piiriliiklust, sulgedes **ajutiselt** teatavad piiripunktid **või piirata nende lahtiolekuageu**, kui asjaolud seda nõuavad. Selliste piirangute kehtestamisel tuleks täiel määral arvesse võtta liidu kodanike, rahvusvahelise lepingu alusel vaba liikumise õigust omavate kolmanda riigi kodanike ja nende kolmanda riigi kodanike õigusi, kes on siseriikliku või liidu õiguse alusel pikaajalised elanikud või kellel on **pikaajaline** viisa, ning nende pereliikmete **ja rahvusvahelist kaitset taotlevate kolmandate riikide kodanike** õigusi. **Kui piiripunkt on suletud, peaksid sellistesse kategooriatesse kuuluvad isikud kasutama muud piiripunkti, mis jääb avatuks. Rändajate ärakasutamise olukorras ja eelkõige juhul, kui kolmandate riikide kodanikud üritavad vägivalda kasutades hulgakesi üle piiri tungida, võivad liikmesriigid lisaks võtta vajalikke meetmeid, et säilitada julgeolek ja avalik kord. [...]** Kõnealuseid piiranguid **ja meetmeid** tuleks kohaldada viisil, millega tagatakse rahvusvahelise kaitse võimaldamisega seotud kohustuste täitmine, eelkõige *tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse* põhimõtte järgimine.
- (12a) **Ilma et see piiraks võimalust võtta käesoleva määruse kohaseid meetmeid rändajate ärakasutamise kontekstis, peaksid asjaomased liikmesriigid** arvesse võtma, kas Euroopa Ülemkogu on kinnitanud, et liit või üks või mitu selle liikmesriiki puutub kokku rändajate ärakasutamise probleemiga.
- (13) Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet abistab liikmesriike välispiiride haldamise praktiliste aspektide rakendamisel ning aitab muu hulgas hõlbustada teabevahetust, hankida varustust, suurendada liikmesriikide piirivalveametnike suutlikkust ja neid koolitada, anda sihipärast teavet ja teha riskianalüüse, samuti suunab amet kohapeale alalise korpuse. Ameti uued volitused pakuvad laialdasi võimalusi toetada liikmesriike piiride kontrollimisel, sealhulgas taustakontrolli tegemisel ja tagasisaatmisoperatsioonides, ning käivitada asjaomase vastuvõtva liikmesriigi taotluse korral selle territooriumil piirivalve kiirreageerimis-ja/või tagasisaatmisoperatsioon.

- (14) Määruse (EL) 2019/1896 artikli 41 lõike 1 kohaselt peab Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti tegevdirektor soovitama liikmesriigil taotleda, et amet algataks, viiks ellu või kohandaks oma toetusmeetmeid, tegelemaks tuvastatud ohtude ja probleemidega välispiiridel, eeldusel et selles sättes märgitud tingimused on täidetud. Vajadus ameti toetuse järele võib ilmneda eelkõige olukorras, kus Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet on teinud spetsiaalse haavatavuse hindamise seoses rändajate ärakasutamisega. Haavatavuse hindamise tulemuste põhjal või juhul, kui ühele või mitmele välispiiri lõigule on määratud kriitiline mõjutase, ning võttes arvesse liikmesriikide hädaolukorra lahendamise plaanide asjakohaseid elemente, ameti riskianalüüsi ja Euroopa olukorrapildi analüüsikihti, peaks tegevdirektor soovitama asjaomasel liikmesriigil taotleda, et amet algataks, viiks ellu või kohandaks oma toetusmeetmeid kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 artikli 41 lõikega 1. Tegevdirektori selline pädevus ei piira üldist toetust, mida amet võib liikmesriikidele anda.
- (15) Lisaks sellele peaks mõjutatud liikmesriik rändajate ärakasutamise olukorra tekkides tugevdama piirikontrolli, rakendades vajaduse korral lisameetmeid ning võttes kasutusele täiendavaid ressursse ja tehnilisi vahendeid, et hoida ära ebaseaduslikku piiriületamist. Tehnilised vahendid võiksid hõlmata nüüdisaegset tehnoloogiat, näiteks mehitamata õhusõidukeid ja liikumisandureid, aga ka mobiilseid üksusi **ning vajaduse korral igat liiki paikset ja mobiilset taristut**. Neid tehnilisi vahendeid, iseäranis sellist tehnoloogiat, mis on suuteline koguma isikuandmeid, tuleb kasutada selgete siseriiklike õigusnormide alusel ja nendega kooskõlas.
- (16) Komisjon **võib võtta vastu rakendusakti**, mis käsitleb patrull- ja vaatlustegevuse **ühiseid miinimum**standardeid, arvestades seejuures piiride liiki (maismaa-, mere- või õhupiir), määruse (EL) 2019/1896 artikli 34 kohaselt igale välispiiri piirilõigule määratud mõjutaset ja muid asjakohaseid tegureid, **nagu geograafiline eripära**, et reageerida rändajate ärakasutamise olukordadele võimalikult spetsiifiliselt.
- (17) Sisepiirikontrollita alal peaksid inimesed saama liikmesriikide vahel vabalt ja turvaliselt liikuda. Sellega seoses tuleks selgitada, et sisepiirikontrolli keelamine ei mõjuta liikmesriikide pädevust teha oma territooriumil, sealhulgas sisepiiridel muid kontrole, mis ei ole piirikontrollid. Eriti oleks tarvis täpsustada, et liikmesriikide pädevatel asutustel, muu hulgas tervishoiu- või õiguskaitseasutustel, on põhimõtteliselt vaba voli teha kontrole siseriiklikus õiguses sätestatud avaliku võimu teostamiseks.

- (18) Sisepiirikontrolli keeld laieneb ka samaväärse toimega kontrollidele, ent pädevate asutuste tehtavat kontrolli ei tohiks käsitada piirikontrolliga samaväärsena, juhul kui selle eesmärk ei ole piirikontroll, kui see põhineb pädevate asutuste käsutuses oleval üldisel teabel ja nende kogemustel, mis on seotud võimalike ohtudega avalikule julgeolekule või avalikule korrale, sealhulgas juhul, kui kontrollimise eesmärk on võidelda **ebaseadusliku rände** ja **sellega seotud** piiriüleste kuritegude vastu, kui see on kavandatud ja tehtud viisil, mis erineb selgesti isikute süstemaatilise kontrollimisest välispiiridel, ning kui seda tehakse transpordisõlmedes, näiteks sadamates, rongi-, bussi- ja lennujaamades **ning samuti kaubaterminalides** või otse reisijateveoteenuste osutaja pardal, ning kui see põhineb riski**hindamisel**.
- (19) Ebaseaduslikke rändevooge ei tohiks iseenesest pidada ohuks avalikule korrale või sisejulgeolekule, ent need võivad nõuda lisameetmeid, mis tagavad Schengeni ala toimimise.
- (20) Võitluses ebaseadusliku **rändega** ja ebaseaduslikust rändest tulenevate piiriüleste kuritegudega, näiteks inimkaubanduse, rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise, dokumendipettuse ja muude piiriülese kuritegevuse vormidega, võiks eelkõige rakendada meetmeid, mis võimaldavad kontrollida isikusamasust, isikute kodakondsust ja nende elanikustaatus, tingimusel et sellist kontrolli tehakse riski**hindamise** alusel ja mitte süstemaatiliselt.
- (21) Avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardavate ohtudega tegelemisel võib kasu olla nüüdisaegsest tehnoloogiast, mille abil saab jälgida liiklusvoogusid, eeskätt liikmesriikide poolt kindlaks määratud kiirteedel ja muudel olulistel maanteedel. Sisepiirikontrolli keeldu ei tohiks käsitada nii, et see takistab politseil või muul avaliku võimu organil teha sisepiirialadel seaduslikku kontrolli. Mõeldud on kontrolli, mille tegemiseks kasutatakse asjaomasel territooriumil tavaliselt kasutatavat seire- ja järelevalvetehnoloogiat, või mis põhineb sisejulgeoleku kaitsmise eesmärgil tehtud riskihindamisel. Kontrolli, mille tegemiseks kasutatakse sellist tehnoloogiat, ei tohiks käsitada piirikontrolliga samaväärsena.
- (22) Tehnoloogia tõhusa toimimise tagamiseks peaks maanteepiiripunktides olema võimalik kohaldada proportsionaalseid kiirusepiiranguid.
- (23) Sisepiirikontrolli keeld ei tohiks piirata muude liidu õigusaktidega ette nähtud kontrollide tegemist. Käesoleva määruse sätteid ei tohiks seetõttu mõjutada kohaldatavaid norme, mis käsitlevad reisijate andmete kontrollimist asjaomastes andmebaasides enne nende saabumist.

(24) On tarvis tagada, et liikmesriikides riikliku pädevuse raames tehtav kontroll oleks täielikus kooskõlas sisepiirikontrollita ala tingimustega. Mida rohkem märke leidub sellest, et liikmesriikide piirialadel tehtavatel kontrollidel on piirikontrolliga samaväärne mõju, võttes arvesse kontrollide eesmärki, territoriaalset ulatust ja võimalikke erinevusi võrreldes kontrollidega, mida tehakse asjaomase liikmesriigi ülejäänud territooriumil, seda suurem on Euroopa Kohtu praktika kohaselt vajadus rangete ja üksikasjalike normide ja piirangute järele, millega määratakse kindlaks tingimused, mille alusel saavad liikmesriigid piirialal oma politseivõimu rakendada.

(24a) Politsei või muu avaliku võimu teostamine liikmesriikide pädevate asutuste poolt nende territooriumil, sealhulgas nende piirialadel, ei tohiks mõjutada ebaproportsionaalselt üle sisepiiride liikumise sujuvust, põhjustades eelkõige liiga pikki ooteaegu. Liikmesriigid peaksid dialoogi ja koostöö vaimus teavitama oma tegevusest naaberliikmesriike, eelkõige juhul, kui meetmel on eeldatavasti suurem mõju piiriülesele liiklusele.

(25) Meetmeid tuleb võtta selleks, et tõkestada ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike ebaseaduslikku liikumist sisepiirikontrollita alal. Et Schengeni ala toimimist tugevdada, peaks liikmesriikidel olema võimalik võtta lisameetmeid, millega võidelda liikmesriikide vahel aset leidva ebaseadusliku liikumise ja seadusliku aluseta riigis viibimise vastu. Kui mõne liikmesriigi õiguskaitseasutused peavad **pädevate asutuste poolt kahepoolse koostöö raames läbiviidavate kontrollide käigus, mis võivad hõlmata eelkõige ühiseid politseipatrulle, piirialadel** kinni riigis ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud, peaks neil asutustel olema võimalik keelata sellistel isikutel oma riigi territooriumile siseneda või seal viibida ning anda nad üle liikmesriiki, kust nad sisenesid. **Liikmesriikidevahelise mitmepoolse politseikoostöö säilitamise ja edendamise kontekstis on hõlmatud ka pädevate asutuste poolt mitmepoolse koostöö raames läbiviidavad kontrollid.** Liikmesriik, kelle territooriumilt need isikud vahetult sisenesid, peaks olema kohustatud kinni peetud kolmanda riigi kodanikud vastu võtma. **Üleandmist ei tuleks kohaldada isikute suhtes, kes esitavad rahvusvahelise kaitse taotluse, ega isikute suhtes, kelle liikmesriik võib tagasi võtta tingimustel, mis on sätestatud määruse (EL) nr 604/2013 artiklis 24.**

- (26) Menetlus, mille raames liikmesriik võib anda oma territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud üle liikmesriiki, kust nad vahetult sisenesid, peaks aset leidma kiiresti, ent selle järgimisel tuleks siiski kohaldada kaitsemeetmeid ning pidada täiel määral kinni põhiõigustest ja harta artiklis 21 sätestatud diskrimineerimiskeelust eesmärgiga hoida ära rassilist profileerimist. Ametiasutustel peaks olema võimalik kontrollida asjaomaste isikute liikumist käsitlevat teavet, mis on neile ametiasutustele kohe kättesaadav. Selline teave võib sisaldada objektiivseid elemente, näiteks dokumente, sealhulgas kviitungeid või arveid, mis tõendavad ja mis seega võimaldavad ametiasutustel järeldada, et need isikud on hiljuti saabunud mõnest teisest liikmesriigist. Üleandmismenetlusega hõlmatud kolmanda riigi kodanikele tuleks esitada kirjalik põhjendatud otsus. Ehkki otsus ise tuleks viivitamata täitmisele pöörata, tuleks kolmanda riigi kodanikele võimaldada tõhus õiguskaitsevahend, mille abil nad saaksid üleandmisotsuse vaidlustada või selle läbivaatamist taotleda. Õiguskaitsevahendil ei tohiks olla peatavat toimet.
- (27) Käesoleva määrusega ette nähtud üleandmismenetlus **on vabatahtlik ja** ei tohiks mõjutada liikmesriikide käsutuses olevat kehtivat võimalust saata **ebaseaduslikult riigis viibivad** kolmanda riigi kodanikud tagasi direktiivi 2008/115/EÜ (edaspidi „tagasisaatmisdirektiiv“) artikli 6 lõikes 3 osutatud kahepoolsete lepingute või kokkulepete alusel, juhul kui neid isikuid ei peetud kinni piirialade lähedal. Et hõlbustada selliste lepingute kohaldamist ja toetada sisepiiri**kontrollideta** ala kaitsmise eesmärki, tuleks liikmesriikidel lubada sõlmida uusi ning ajakohastada kehtivaid lepinguid või kokkuleppeid. Komisjoni tuleks igast lepingu või kokkuleppe muutmisest või ajakohastamisest või uutest lepingutest või kokkulepetest teavitada. Juhul kui liikmesriik on kolmanda riigi kodaniku käesoleva määrusega ette nähtud menetluse või kahepoolse lepingu või kokkuleppe alusel tagasi võtnud, tuleks sellelt liikmesriigilt nõuda, et ta annaks vastavalt tagasisaatmisdirektiivile välja tagasisaatmisotsuse. Selleks et tagada kooskõla käesoleva määrusega ette nähtud uute menetluste ja kolmandate riikide kodanike tagasisaatmist käsitlevate kehtivate normide vahel, tuleb tagasisaatmisdirektiivi artikli 6 lõiget 3 sihipäraselt muuta. **See ei piira artikli 6 lõike 2 kohaldamist.**
- (28) Erandjuhtudel võib Schengeni ala ähvardavate ohtudega tegelemine eeldada, et liikmesriigid võtavad vastu sisepiiridel rakendatavad meetmed. Piirikontrolli ajutise taaskehtestamise või pikendamise vajaduse üle otsustavad liikmesriigid. Kehtivate normidega on ette nähtud, et piirikontroll kehtestatakse sisepiiridel uuesti juhul, kui liikmesriigis avaldub piiratud aja jooksul tõsine oht sisejulgeolekule või avalikule korrale. Sisejulgeolekut või avalikku korda võivad eelkõige tugevalt ohustada terrorism ja organiseeritud kuritegevus, ulatuslik rahvatervise hädaolukord või suuremahulised või kõrgetasemelised rahvusvahelised üritused, näiteks spordi-, kaubandus- või poliitikaüritused.

- (29) Lisaks sellele võib tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule tuleneda ka **kolmandate riikide kodanike** tihedast ebaseaduslikust liikumisest liikmesriikide vahel, kui see tekitab olukorra, mis koormab vastutavate riiklike teenistuste üldisi ressursse ja suutlikkust **märkimisväärselt**, ning kui muudest käesoleva määrusega ette nähtud vahenditest rändajate sissevoolu ja liikumisega tegelemiseks ei piisa. Seepärast peaks liikmesriikidel olema võimalik tugineda ebaseaduslikku liikumist käsitlevatele objektiivsetele ja kvantifitseeritud aruannetele, kui need on kättesaadavad, eelkõige siis, kui neid koostavad korrapäraselt pädevad liidu asutused kooskõlas oma volitustega. Liikmesriigil peaks olema võimalik kasutada asutuste esitatud teavet selleks, et tõendada oma riskianalüüsis tuvastatud ebaseaduslikust liikumisest tuleneva ohu erakordset iseloomu ja õigustada sellega **viimase abinõuna** piirikontrolli taaskehtestamist sisepiiril.
- (30) Liidu tasandi meetmed on ette nähtud olukorras, kus oht tuleneb püsivatest tõsistest probleemidest välispiiridel, aga puudub kogu liitu hõlmav mehhanism, mida kohaldataks olukorras, kus Schengeni alal avaldub **mitme** liikmesriigi sisejulgeolekule või avalikule korrale tõsine oht, mis mõjutab negatiivselt kogu selle ala head toimimist. Selle lünga kõrvaldamiseks tuleks kehtestada uus Schengeni ala kaitsemehhanism, mis lubaks rakendada sisepiirikontrollita ala eeliste kasutamise õigusega inimeste kaitseks koordineeritud lahendusi ning aitaks võimalikult palju suurendada võetud meetmete tõhusust ja võimalikult suurel määral vähendada nende negatiivset kõrvalmõju.
- (31) Schengeni ala uus kaitsemehhanism peaks võimaldama nõukogul võtta komisjoni ettepaneku alusel vastu otsuse, millega lubatakse taaskehtestada või pikendada sisepiirikontrolli, kui seda õigustab konkreetne oht, mis on kindlaks tehtud üksikutelt liikmesriikidelt saadud teadete või muu kättesaadava teabe, eelkõige riskianalüüsi põhjal, ja juhul kui sisepiirikontrolli pikendatakse kauemaks kui kuus kuud. Arvestades, et otsus, millega reguleeritakse liikmesriikide võimalust sisepiirikontroll teatavatel asjaoludel taaskehtestada või seda pikendada, on poliitiliselt tundlik, tuleks rakendusvolitused sellise otsuse vastuvõtmiseks anda nõukogule, kes tegutseb komisjoni ettepaneku alusel. **See otsus peaks sisaldama kõiki asjakohaseid leevendusmeetmeid.**
- (32) Kui nõukogu otsustab, kas sisepiirikontrolli taaskehtestamine või pikendamine konkreetses liikmesriigis on õigustatud **ja proportsionaalne**, peaks ta võtma arvesse seda, kas oleks võimalik kasutada muid vahendeid, mis võiksid aidata tagada riigi territooriumil julgeoleku kõrge taseme, näiteks pädevate asutuste tugevdatud kontrolli sisepiirialadel. Juhul kui kontrolli pikendamist ei peeta õigustatuks **ega proportsionaalseks**, peaks komisjon selle asemel soovitada rakendada muid meetmeid, mida peetakse tuvastatud ohu kõrvaldamiseks asjakohasemaks.

- (33) Uue Schengeni ala kaitsemehhanismi kehtestamine ei tohiks mõjutada liikmesriikide õigust võtta eelnevalt määruse kohaseid ühepoolseid meetmeid, kui olukord seda nõuab. Kui aga võetakse vastu liidu meede, peaks sellest saama ühtne alus tuvastatud ohule koordineeritud reageerimiseks.
- (34) Proportsionaalsuse põhimõtte järgimise tagamiseks tuleks nõukogu otsus vastu võtta kuni kuueks kuuks ja seda tähtaega peaks olema võimalik komisjoni ettepaneku põhjal toimuva korrapärase läbivaatamise alusel pikendada nii kaua, kui oht püsib. Esialgne otsus peaks sisaldama võetud meetmete eeldatava mõju, sealhulgas negatiivse kõrvalmõju hinnangut, mis peaks aitama otsustada, kas kontroll sisepiiridel on õigustatud või kas selle asemel saaks tõhusalt kohaldada vähem piiravaid meetmeid. Edasistes otsustes tuleks võtta arvesse tuvastatud ohu arengut. Liikmesriigid peaksid komisjoni ja teisi liikmesriike nõukogu otsuse alusel taaskehtestatud sisepiirikontrollist viivitamata teavitama.
- (35) Endiselt peaks olema võimalik sisepiirikontroll taaskehtestada ka juhul, kui välispiiride haldamisel püsivad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist ohustavad tõsised probleemid. Ajavahemikke, mil liikmesriigid on olukorra kiireloomulisuse tõttu ise piirikontrolli kehtestanud või mil nõukogu on teinud otsuse soovitada taaskehtestada piirikontroll ohu tõttu, mis mõjutab **mitut** liikmesriiki, ei tohiks arvata selle kaheaastase ajavahemiku hulka, mida kohaldatakse piirikontrolli taaskehtestamisele välispiiril esinevate tõsiste probleemide tõttu.
- (36) Sisepiirikontrolli taaskehtestamine kas liikmesriikide ühepoolsete otsuste või liidu tasandi otsuse alusel mõjutab tugevalt Schengeni ala toimimist. Tagamaks, et piirikontrolli taaskehtestamise otsus tehakse üksnes vajaduse korral viimase abinõuna, peaks piirikontrolli ajutise taaskehtestamise või pikendamise otsus põhinema ühistel kriteeriumidel ning eelkõige tuleks selles rõhku panna kontrolli vajalikkusele ja proportsionaalsusele. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt tuleb sisepiirikontrolli taaskehtestamise suhtes kohaldada kaitsemeetmeid, mis aja jooksul tugevnevad.
- (37) Kõigepealt peaksid liikmesriigid hindama sisepiiridel tehtava kontrolli asjakohasust, võttes arvesse tuvastatud tõsise ohu laadi. Eriti suurt tähelepanu peaksid liikmesriigid pöörama sellele, milline on sisepiirikontrolli tõenäoline mõju isikute liikumisele sisepiirikontrollita alal ja piirialade toimimisele, ning nad peaksid seda mõju hindama. Mõju hinnang peaks moodustama osa teatest, mille liikmesriigid peavad komisjonile edastama. Kui sisepiirikontrolli pikendatakse ettenähtavate sündmuste tõttu kauemaks kui esialgseks kuueks kuuks, peaks liikmesriik hindama ka selliste alternatiivsete meetmete asjakohasust, millega oleks võimalik saavutada sisepiirikontrolliga samad eesmärgid ja mille hulgas oleksid näiteks proportsionaalsed kontrollid, mida tehakse **territooriumil** läbiviidavate **kontrollide** või liidu õiguses sätestatud politseikoostöö vormide raames, sealhulgas üleandmismenetluse kasutamise võimalus, **või ajutisi reisiiranguid käsitlevad ühised meetmed**.

- (38) Selleks et piirata sisepiirikontrolli taaskehtestamise kahjulikke tagajärgi, tuleks sisepiirikontrolli taaskehtestamise otsusele vajaduse korral lisada leevendusmeetmed. Need peaksid olema meetmed, millega tagatakse kaupade, transporditöötajate ja meremeeste sujuv transiit roheliste transpordikoridoride kaudu. Lisaks ning arvestamiseks vajadust tagada selliste isikute liikumine, kelle tegevus võib olla tarneahela säilitamiseks või oluliste teenuste osutamiseks hädavajalik, peaksid liikmesriigid kohaldama ka piirialatöötajaid käsitlevaid kehtivaid suuniseid⁴. Seepärast tuleks sisepiirikontrolli taaskehtestamise normides arvesse võtta COVID-19 pandeemia ajal ühtse turu tugeva turvavõrguna vastu võetud suuniseid ja soovitusi, eesmärgiga kindlustada, et liikmesriigid kohaldavad neid vajaduse korral leevendusmeetmetena taaskehtestatud sisepiirikontrolli ajal. Eelkõige tuleks kindlaks määrata meetmed, mille abil tagada ühtse turu katkematu toimimine ning kaitsta piirialade ja kaksiklinnade huve, sealhulgas anda näiteks piirialade elanikele eriload või teha neile erandeid.
- (39) Sisepiirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumide ja tingimuste täitmise hindamisel peaks olema määravaks liikmesriikide esitatav teade. Selleks et teave oleks võrreldav, peaks komisjon võtma rakendusaktiga vastu sisepiirikontrolli taaskehtestamist käsitleva teate vormi. Liikmesriikidel peaks olema õigus teates sisalduv teave tervikuna või osaliselt salastada, ilma et see piiraks asjakohaste ja turvaliste kanalite toimimist.
- (40) Tagamaks, et sisepiirikontroll on viimane abinõu, mida kohaldatakse ainult nii kaua kui vajalik, ning võimaldamaks hinnata sisepiirikontrolli vajalikkust ja proportsionaalsust prognoositavate ohtudega tegelemisel, peaksid liikmesriigid koostama ja esitama komisjonile riskianalüüsi, kui sisepiirikontrolli kestust pikendatakse prognoositavatele ohtudele reageerimise eesmärgil kauemaks kui esialgseks kuueks kuuks. Liikmesriigid peavad eelkõige kirjeldama tuvastatud tõsise ohu ulatust ja arengut, selgitama, kui kaua tuvastatud tõsine oht eeldatavasti püsib ja milliseid sisepiirilõike see tõenäoliselt mõjutab, ning tutvustama koordineerimismeetmeid, mida võetakse koos teiste liikmesriikidega, keda sellised meetmed mõjutavad või võivad mõjutada.
- (41) Komisjonil peaks olema õigus nõuda saadud teate alusel lisateavet, sealhulgas riskianalüüsi või koostöö- ja koordineerimismeetmete kohta, mida võetakse nende liikmesriikidega, keda sisepiirikontrolli kavandatud pikendamine mõjutab. Kui teade ei vasta miinimumnõuetele, peaks komisjon seda asjaomase liikmesriigiga arutama ja nõudma lisateavet või **paluma kõnealusel liikmesriigil oma esialgset teadet täiendada.**

⁴ 2020/C 102 I/03.

- (42) Sisepiirikontrollita reisimist mõjutavate meetmete piisava läbipaistvuse tagamiseks peaksid liikmesriigid teavitama piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise peamistest elementidest ka Euroopa Parlamenti ja nõukogu. Põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid sellise teabe salastada. Vastavalt Schengeni piirieskirjade artiklile 33 peaks komisjon esitama igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande sisepiirikontrollita ala toimimise kohta (edaspidi „Schengeni olukorda käsitlev aruanne“), milles tuleks pöörata eriti suurt tähelepanu kolmanda riigi kodanike ebaseaduslikule liikumisele, tuginedes asjaomastelt ametitelt saadud teabele ja asjakohastest infosüsteemidest saadud andmeanalüüsile. Samuti tuleks selles hinnata piirikontrolli taaskehtestamise vajalikkust ja proportsionaalsust aruandega hõlmatud ajavahemikul. Schengeni olukorda käsitlev aruanne hõlmab ka Schengeni hindamismehhanismi artiklist 20 tulenevat aruandluskohustust⁵.
- (43) Sisepiirikontrolli ajutise taaskehtestamise mehhanismiga, mida rakendatakse kiireloomulistes olukordades või prognoositavate ohtudega tegelemiseks, tuleks komisjonile ette näha võimalus korraldada liikmesriikide vahel nõupidamisi, sealhulgas juhul, kui mõni liikmesriik seda taotleb. **Liikmesriigi taotluse korral peaks komisjon kõnealuse nõupidamise korraldama.** Sellesse protsessi tuleks kaasata asjaomased liidu ametid, et nad jagaksid vajaduse korral oskusteavet. Nõupidamiste käigus tuleks arutada sisepiirikontrolli tegemise korda ja ajakava, võimalikke leevendusmeetmeid ning võimalusi kohaldada alternatiivseid meetmeid. Need nõupidamised peaksid olema kohustuslikud juhul, kui komisjon või liikmesriik on esitanud arvamuse, milles on väljendatud piirikontrolli taaskehtestamise suhtes kahtlust.
- (43a) **Sisepiirideta alal, kus isikud võivad vabalt liikuda ja mis on üks liidu suuremaid saavutusi ELi lepingu artikli 3 lõike 2 alusel, peaks piirikontrolli taaskehtestamine sisepiiridel kujutama endast erandit ning seda tuleks kasutada vaid viimase abinõuna. Erandeid isikute vabast liikumisest tuleb tõlgendada kitsalt. Selleks et mitteriivata ELi lepingu artikli 3 lõikes 2 sätestatud ja ELi toimimise lepingu artikli 67 lõikes 2 korraldatud sisepiirikontrolli puudumise põhimõtet, ei tohiks sisepiirikontrolli taaskehtestamine sama ohu tõttu toimuda määramata ajaks.**

⁵ Nõukogu 7. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 1053/2013, millega kehtestatakse hindamis- ja järelevalvemehhanism Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks ja tunnistatakse kehtetuks täitevkomitee 16. septembri 1998. aasta otsus, millega luuakse Schengeni hindamis- ja rakendamiskomitee (ELT L 295, 6.11.2013, lk 27).

- (44) Komisjonile ja liikmesriikidele peaks jääma võimalus väljendada kahtlust seoses sellega, kas liikmesriigi otsus taaskehtestada sisepiirikontroll olukorra kiireloomulisuse või prognoositava ohuga tegelemise vajaduse tõttu on vajalik ja proportsionaalne. Juhul kui kontroll sisepiiril taaskehtestatakse ja prognoositavate ohtude tõttu pikendatakse seda kokku kauemaks kui **12** kuuks, peaks komisjonil olema kohustus esitada arvamused, milles hinnatakse selle sisepiirikontrolli vajalikkust ja proportsionaalsust. **Sisepiirikontrollita alal ei ole tõsine oht liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule tingimata ajaliselt piiratud.** Olukorras, kus liikmesriik leiab, et valitseb **märkimisväärne** erandlik olukord, mis õigustab sisepiirikontrolli jätkamise vajadust kauem kui kahe aasta jooksul, **tuleks kehtestada täiendavad kaitsemeetmed riskihindamisega seoses. Asjaomase liikmesriigi teade peaks sisaldama meetmeid, mida ta kavatses võtta koostöös teiste liikmesriikidega, kui see on asjakohane sellise ohuga hakkamasaamiseks, ning ülevaadet vahenditest, meetmetest, tingimustest ja ajakavast, mida on kaalutud piirikontrolli kaotamiseks sisepiiridel, et vaba liikumise põhimõtte säiliks ka pärast viimast pikendusperioodi.** Komisjon peaks esitama **uue** arvamuse. **Kui selles arvamuses väljendatakse muret pikendamise vajalikkuse ja proportsionaalsuse pärast, peaks komisjon põhjendamatu viivitusega vastu võtma asjaomasele liikmesriigile mõeldud soovitusi, milles määratakse kindlaks vahendid, meetmed, tingimused ja ajakava piirikontrolli kaotamiseks sisepiiridel. Kui sisepiiridel on jätkuvalt vaja kontrolli ja kuuekuuline lisaeg ei ole piisav, et tagada tõhusate alternatiivsete meetmete kättesaadavus püsiva ohuga tegelemiseks, peaks asjaomane liikmesriik viivitamata teavitama komisjoni oma kavatsusest pikendada sisepiirikontrolli ja täpsustama selle kontrolli lõpetamise hiliseima kuupäeva. Komisjon peaks viivitamata võtma vastu soovitusi selle kohta, kas selline lõplik pikendamine, sealhulgas selle kuupäev ja ulatus, on kooskõlas vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõttega vastavalt ELi lepingu artikli 3 lõikes 2 sätestatud ja ELi toimimise lepingu artikli 67 lõikes 2 osutatud sisepiirikontrolli puudumise põhimõttele. Soovitusel tuleks vajaduse korral koos teiste liikmesriikidega kindlaks määrata ka tõhusad kompensatsioonimeetmed, mida tuleb rakendada, ning mõistlik ajakava sisepiirikontrolli kaotamiseks. Selle menetluse eesmärk on seega saavutada õiglane tasakaal vaba liikumise ja piiratud ajaks sisepiirikontrolli pikendamise vahel, võttes arvesse olemasolevaid sobivaid alternatiivseid meetmeid seoses välispiirikontrolli, varjupaiga, sisserände ja sisejulgeoleku kaitsmisega.** Kõnealune **menetlus** ei mõjuta täitemeetmeid, mida komisjon võib igal ajal võtta, sealhulgas rikkumismenetlusi, mida komisjon võib igal ajal iga liikmesriigi vastu algatada, kui viimane ei ole täitnud liidu õigusaktidest tulenevaid kohustusi. Arvamuse esitamise korral peaks komisjon korraldama asjaomaste liikmesriikidega nõupidamised.

- (45) Selleks et sisepiirikontrolli ajutise taaskehtestamine otsust oleks võimalik tagantjärele analüüsida, peaks liikmesriikidele jääma kohustus esitada Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile taaskehtestatud sisepiirikontrolli kohta aruanne pärast seda, kui kontrollimine on lõpetatud. Juhul kui piirikontrolli tehakse pikema aja jooksul, tuleks selline aruanne esitada ka pärast 12 kuu möödumist ja seejärel igal aastal, mil kontrolli erandkorras jätkatakse, kuni kontrollimise lõpetamiseni. Aruandes tuleks eelkõige esitada sisepiirikontrolli vajalikkuse esialgse ja järelhindamise tulemused ning selgitada, kuidas on täidetud sisepiirikontrolli taaskehtestamise kriteeriume. Komisjon peaks võtma rakendusaktiga vastu aruande vormi ja tegema selle internetis kättesaadavaks.
- (46) Käesoleva määruse rakendamisel hoiduvad liikmesriigid diskrimineerimast isikuid soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu.
- (47) Pädevad asutused teevad oma territooriumil kontrole ja kohaldavad asjakohaseid menetlusi, järgides täielikult liidu õiguses sätestatud andmekaitse norme. Käesoleva määruse kohaldamisel kohaldatakse isikuandmete töötlemise suhtes liikmesriikide pädevates asutustes nende vastavas pädevusvaldkonnas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/680.
- (48) Käesoleva määruse eesmärk on tugevdada Schengeni ala toimimist. Seda eesmärki ei suuda liikmesriigid üksi saavutada. Seepärast on tarvis muuta liidu tasandil kehtestatud ühiseid norme. Liit võib seega vastu võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (49) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kõnealuse protokoll artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva määruse üle, kas ta rakendab seda oma õiguses.

- (50) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ;⁶ seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (51) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises)⁷ tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ⁸ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda.
- (52) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)⁹ tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ¹⁰ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ artikliga 3¹¹.

⁶ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

⁷ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

⁸ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

⁹ ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

¹⁰ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

¹¹ Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

- (53) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolliga (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)¹² tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL¹³ artikliga 3.
- (54) Käesolev määrus ei piira direktiivi 2004/38/EÜ¹⁴ kohaldamist.
- (55) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.
- (56) Seepärast tuleks määrust (EL) 2016/399 ja direktiivi 2008/115/EÜ vastavalt muuta,

¹² ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.

¹³ Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolliga (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

Artikkel 1

Määrust (EL) 2016/399 muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

a) punkt 12 asendatakse järgmisega:

12. „patrull- ja vaatlustegevus“ – piiride valvamine piiripunktide vahel ja piiripunktide valvamine väljaspool nende ametlikku lahtiolekuaega, sealhulgas ennetusmeetmete võtmine ebaseadusliku piiriületuse või piirikontrollist kõrvalehoidmise **ärahooldmiseks või avastamiseks**;

b) lisatakse punktid 27–30:

27. „rändajate ärakasutamine“ – olukord, kus kolmas riik **või valitsusväline osaleja** soodustab või hõlbustab kolmanda riigi kodanike liikumist välispiiridele **või liikmesriiki kavatsusega destabiliseerida** liitu või mõnda liikmesriiki ja kui **selline tegevus võib** ohustada **mõne liikmesriigi** põhifunktsioone, sealhulgas avaliku korra säilimist või julgeoleku kaitset.

28. „hädavajalik reisimine“ – reisimine olulise ülesande täitmiseks või vältimatu vajaduse tõttu, võttes arvesse liidu ja liikmesriikide kehtivaid rahvusvahelisi kohustusi;

29. „mittehädavajalik reisimine“ – reisimine muudel kui hädavajaliku reisimise põhjustel;

30. „transpordisõlmed“ – lennujaamad, mere- või jõesadamad, rongi- või bussijaamad **ja kaubaterminalid**.

(2) Artiklisse 5 lisatakse **järgmine** lõige 4:

„4. **Liikmesriigid võivad eelkõige** rändajate ärakasutamise olukorras **või muudes välispiiridel esinevates hädaolukordades ajutiselt sulgeda teatavad** lõike 1 kohaselt teatatud piiripunktid või **piirata** nende lahtiolekuaegu, kui asjaolud seda nõuavad.

Rändajate ärakasutamise olukorras ja eelkõige juhul, kui kolmandate riikide kodanikud üritavad vägivalda kasutades hulgakesi üle piiri tungida, võivad liikmesriigid lisaks võtta vajalikke meetmeid, et säilitada julgeolek ja avalik kord.

Esimese **ja teise** lõigu kohaseid **meetmeid** rakendatakse proportsionaalselt ja nende rakendamisel võetakse täielikult arvesse järgmiste isikute õigusi:

- a) liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavad isikud;
- b) kolmanda riigi kodanikud, kes on pikaajalised elanikud nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ¹⁵ kohaselt, ja isikud, kelle õigus liikmesriigis elada tuleneb muudest liidu õigusaktidest või siseriiklikest õigusaktidest või kellel on liikmesriigi väljastatud pikaajaline viisa, ning selliste isikute pereliikmed;
- c) rahvusvahelist kaitset taotlevad kolmanda riigi kodanikud.“

(3) Artikkel 13 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 13

Patrull- ja vaatlustegevus

1. Patrull- ja vaatlustegevuse põhieesmärgiks on **ära hoida või avastada** ebaseaduslikku piiriületamist, võidelda piiriülese kuritegevuse vastu ja võtta meetmeid ebaseaduslikult piiri ületanud isikute suhtes. **Lisaks aitab patrull- ja vaatlustegevus kaasa olukorrateadlikkuse suurendamisele ja riskianalüüside tegemisele.**

Isik, kes on ületanud ebaseaduslikult piiri ning kellel ei ole õigust viibida asjaomase liikmesriigi territooriumil, peetakse kinni ning tema suhtes rakendatakse menetlusi, järgides direktiivi 2008/115/EÜ.

2. Piirivalveametnikud kasutavad patrull- ja vaatlustegevuseks **kõiki vajalikke vahendeid, sealhulgas** paikseid või mobiilseid üksusi.

Patrull- ja vaatlustegevus toimub viisil, mis võimaldab ära hoida ja takistada seda, et isikud ületavad piiri ebaseaduslikult piiripunktide vahel **või** hoiduvad kõrvale piiripunktides toimuvast kontrollist.

¹⁵ Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT L 16, 23.1.2004, lk 44).

3. Väljaspool piiripunkte toimuvat patrull- ja vaatlustegevust teostavad piirivalveametnikud, kelle arvu ja kelle kasutatavaid meetodeid kohandatakse olemasolevate või ette nähtavate riskide ja ohtudega. Muu hulgas muudetakse sageli ja ootamatult patrull- ja vaatlustegevuse perioode ning kasutatakse muid meetodeid või võtteid, mis aitavad ebaseaduslikke piiriületusi tulemuslikult **ära hoida või avastada**.
 4. Patrull- ja vaatlustegevust teostavad paiksed üksused või patrullid, kes täidavad oma kohustusi, tehes ringkäike või seades end sisse paikades, mida teatakse või arvatakse olevat tundlikud, ning sellise patrull- ja vaatlustegevuse eesmärk on hoida ära ebaseaduslikke piiriületusi või pidada kinni ebaseaduslikult piiri ületavad **või ületanud** isikud. Patrull- ja vaatlustegevust võib teostada ka tehniliste vahendite, sealhulgas elektrooniliste vahendite, seadmete, seiresüsteemide **ning vajaduse korral igat liiki paikse ja mobiilse taristu abil**.
 5. **Liikmesriigid süvendavad eelkõige rändajate ärakasutamise olukorras** vajaduse korral oma patrull- ja vaatlustegevust, et tugevnenud ohule reageerida. Eeskätt suurendavad liikmesriigid vajaduse korral oma ressursse ja tehnilisi vahendeid, mille abil hoida ära ebaseaduslikke **piiri**ületusi.
- [...]
6. Ilma et see piiraks toetust, mida amet võib liikmesriikidele anda, võib amet rändajate ärakasutamise olukorras teha haavatavuse hindamise, nagu see on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1896¹⁶ artikli 10 lõike 1 punktiga c ja artikliga 32, eesmärgiga pakkuda asjaomasele liikmesriigile vajalikku tuge.

Selle või mõne muu asjakohase haavatavuse hindamise tulemuste põhjal või juhul, kui vastavale välispiiri lõigule on määratud kriitiline mõjutase määruse (EL) 2019/1896 artikli 35 lõike 1 punkti d tähenduses, esitab ameti tegevdirektor mõjutatud liikmesriikidele kõnealuse määruse artikli 41 lõike 1 kohaseid soovitusi.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 (ELT L 295, 14.11.2019).

7. Komisjon **võib** võtta vastu **rakendusakti**, mis käsitleb patrull- ja vaatlustegevuse ühiseid miinimumstandardeid. **Nendes ühistes miinimumstandardites tuleb arvesse võtta piiride liiki, mõjutaset, mis on kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 artikliga 34 igale välispiiri lõigule määratud, ja muid asjakohaseid tegureid, nagu geograafiline eripära. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 38 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.**

- (4) V peatüki pealkirja muudetakse järgmiselt: „Välispiiridega seotud erimeetmed“.

Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 21a

Euroopa Liitu reisimise piirangud

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse **rahvatervist ähvardava ohu** olukorras, kus ühes või mitmes kolmandas riigis levib Maailma Terviseorganisatsiooni asjakohastes dokumentides määratletud epideemiaohuga nakkushaigus, mille puhul on komisjon Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse **nõuannetele toetudes ja liikmesriikide pädevate asutuste teavet arvesse võttes kindlaks teinud, et selline oht võib avaldada negatiivset mõju sisepiirikontrollideta alale.**
2. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku alusel vastu võtta rakendusmääruse, millega nähakse ette **välispiiridel rakendatavad** ajutised piirangud liikmesriikidesse reisimisele.

Ajutised reisipiirangud võivad olla liikmesriikidesse sisenemise piirangud ja **minimaalsed ajutised terviseiga seotud piirangud**, mis on vajalikud, et kaitsta rahvatervist sisepiirikontrollita alal, näiteks testimine, karantiin ja eneseisolatsioon. **Ajutised reisipiirangud peavad olema proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.**

Kui rahvatervisega seotud põhjused seda õigustavad, võivad liikmesriigid vastu võtta rakendusmääruses sätestatud rangemad ajutised reisipiirangud, mida kohaldatakse nende territooriumil. Kõik sellised rangemad piirangud peavad olema proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad. Rangemate piirangute vastuvõtmine ei tohi avaldada negatiivset mõju sisepiirikontrollideta ala toimimisele.

3. Olenemata reisi eesmärgist on sisenemispiirangutest vabastatud järgmised isikute kategooriad:
 - a) liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavad isikud;
 - b) kolmanda riigi kodanikud, kes on pikaajalised elanikud direktiivi 2003/109/EÜ **määratluse** kohaselt, ja isikud, kelle õigus liikmesriigis elada tuleneb muudest liidu õigusaktidest või siseriiklikest õigusaktidest või kellel on liikmesriigi väljastatud **pikaajaline** viisa, ning selliste isikute pereliikmed.

4. Asjakohasel juhul nähakse lõikes 2 osutatud rakendusmäärusega ette järgmine:
 - a) **määratakse kindlaks** geograafilised piirkonnad või kolmandad riigid, kust reisimise suhtes võidakse kohaldada piiranguid või siis erandeid sellistest piirangutest, **ning määratakse** objektiivse meetodika ja objektiivsete kriteeriumide varal **kindlaks** asjaomaste piirkondade ja riikide olukorra **ja kehtestatud reisipiirangute korrapärase läbivaatamise menetlus**, võttes arvesse eeskätt epidemioloogilist olukorda;
 - b) määratakse kindlaks hädavajalikke reise tegevate isikute kategooriad, kes tuleb reisimise suhtes kohaldatavatest **sisenemise piirangutest** vabastada;
 - c) sätestatakse tingimused, mille alusel võib kehtestada reisipiiranguid hädavajalikke reise tegevate isikute suhtes;
 - d) **kehtestatakse minimaalsed ajutised tervisega seotud piirangud, mida võidakse kohaldada lõike 3 punktides a ja b osutatud isikute suhtes;**
 - e) sätestatakse tingimused, mille alusel võib mittehädavajalikku reisimist piirata või piirangutest vabastada, sealhulgas tõendid, mis tuleb vabastuse saamiseks esitada, ning tingimused, mis on seotud punktis b osutatud piirkondades või riikides viibimise kestuse ja laadiga.

5. **Sisenemispääringuid hädavajalikke reise tegevate isikute suhtes võib kehtestada üksnes erandkorras ja rangelt piiratud ajaks, kuni saadakse lõikes 1 osutatud haiguse või selle uue variandi kohta piisavalt teavet ja kuni nõukogu on kindlaks teinud ja vastu võtnud nende isikute suhtes kohaldatavad muud tervisega seotud piirangud, mis on vajalikud rahvatervise kaitsmiseks.**

(5) Artikkel 23 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 23

[...]

Territooriumil toimuvad kontrollid

Sisepiirikontrolli puudumine ei mõjuta

- a) siseriiklikust õigusest tulenevate politseikohustuste täitmist või muud avaliku võimu teostamist liikmesriikide pädevate asutuste poolt nende territooriumil, sealhulgas sisepiirialadel, niivõrd kui selliste kohustuste täitmisel ei ole piirikontrolliga samaväärset toimet. **Võimu teostamine võib hõlmata asjakohasel juhul seire- ja järelevalvetehnoloogiat, mida kasutatakse territooriumil tavapäraselt avalikku julgeolekut või avalikku korda ähvardavate ohtudega tegelemiseks.**

Kui pädevad asutused teostavad oma võimu, ei **tohi** seda käsitada piirikontrolliga samaväärsena eelkõige juhul, kui meetmed **vastavad kõikidele järgmistele tingimustele:**

- i) neid ei võeta piirikontrolli eesmärgil;
- ii) neid võetakse, tuginedes pädevate asutuste käsutuses olevale üldisele teabele ja nende kogemustele, mis on seotud võimalike ohtudega avalikule julgeolekule või avalikule korrale, ning nende eesmärk on eeskätt
- võidelda piiriülese kuritegevusega;
 - võidelda ebaseadusliku rändega või
 - piirata sellise epideemiaohuga nakkushaiguse levikut, **mille olemasolu on komisjon** Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse **nõuannetele toetudes ja liikmesriikide pädevate asutuste teavet arvesse võttes kindlaks teinud;**

iii) neid kavandatakse ja rakendatakse viisil, mis erineb selgesti välispiiridel tehtavast korrapärasest isikukontrollist, sealhulgas juhul, kui neid rakendatakse transpordisõlmedes või otse reisijateveoteenuste osutaja pardal ja kui need põhinevad riski **hindamisel**;

[...]

- b) liikmesriigi võimalust lasta oma pädevatel asutustel või vedajatel teha siseriikliku õiguse kohaselt isikute julgeolekukontrolli transpordisõlmedes iga liikmesriigi õiguse kohaselt, eeldusel et sellist kontrolli tehakse ka liikmesriigi piires reisivate isikute suhtes;
- c) liikmesriigi võimalust näha õigusaktiga ette kohustus omada või kanda kaasas dokumente;
- d) liikmesriigi võimalust näha õigusaktiga kolmandate riikide kodanikele ette tema territooriumil viibimisest teatamise kohustus **ning majutust pakkuvate asutuste juhtide kohustus hoolitseda selle eest, et kolmandate riikide kodanikud täidaksid ja allkirjastaksid registreerimisvormid**, nagu see on **vastavalt** sätestatud konventsioonis, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta (Schengeni konventsioon), täpsemalt selle artiklites 22 **ja 45**;
- e) sisepiirikontrollita alal reisivate isikute andmete kontrolli asjaomastes andmebaasides, mida võivad kohaldatava õiguse alusel teha pädevad asutused julgeoleku eesmärgil.“

(6) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 23a

*Piirialadel kinni peetud **ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike üleandmise menetlus***

1. Käesoleva artikliga **sätetatakse piirialadel kinni peetud ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike üleandmise menetlus kooskõlas artikliga 23**, eeldusel et täidetud on järgmised tingimused:

[...]

[...]

a) kolmanda riigi kodanik peetakse kinni **pädevate asutuste poolt kahepoolse koostöö raames läbiviidavate kontrollide käigus, mis võivad hõlmata ühiseid politseipatrulle, kui liikmesriigid lepivad kokku sellise menetluse kasutamises kõnealuses kahepoolse koostöö raamistikus, ning**

b) selle kohta, et **ebaseaduslikult riigis viibiv** kolmanda riigi kodanik on saabunud otse teisest liikmesriigist, leidub selgeid märke, mis põhinevad isiku kinni pidanud asutustele vahetult kättesaadaval teabel, sealhulgas asjaomase isiku ütlustel, tema juurest leitud isikut tõendavatel, reisi- või muudel dokumentidel või asjaomastes riiklikes ja liidu andmebaasides tehtud otsingute tulemustel.

2. Pärast seda kui liikmesriigi pädevad asutused on piirialadel kinni pidanud ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku, võivad nad otsustada anda isiku XII lisas sätestatud korras viivitamata üle sellele liikmesriigile, kelle territooriumilt isik sisenes või siseneda kavatses. **Selline üleandmine ei piira direktiivi 2008/115/EÜ artikli 6 lõikes 3 osutatud kahepoolsete lepingute või kokkulepete kohaldamist.**

3. Kui **üleandev** liikmesriik kohaldab lõikes 2 osutatud menetlust, peab vastuvõttev liikmesriik võtma kõik vajalikud meetmed asjaomase kolmanda riigi kodaniku vastuvõtmiseks XII lisas sätestatud korras. **Praktilised üksikasiad võib kokku leppida kahepoolse koostöö raames XII lisas sätestatud korras.**
4. Alates [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumist] ja seejärel igal aastal esitavad liikmesriigid komisjonile lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist silmas pidades XII lisa punkti 3 kohaselt registreeritud andmed.“

(7) Artikli 24 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid kõrvaldavad kõik sujuvat liiklust takistavad tõkked maanteepiiripunktides sisepiiridel, eelkõige kiiruspiirangud, mis ei ole seatud eranditult liiklusohutuse kaalutlustel või mis ei ole vajalikud artikli 23 punktis a osutatud tehnoloogia kasutamiseks.“

(8) Artikkel 25 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 25

Sisepiirikontrollide ajutise taaskehtestamise või pikendamise üldraamistik

1. Kui sisepiirikontrollita alal tekib tõsine oht liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule, võib kõnealune liikmesriik erandlikult taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel.

Avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardava tõsise ohu põhjuseks võib pidada eelkõige järgmist:

- a) terrorismi või organiseeritud kuritegevusega seotud tegevus;
- b) ulatuslik rahvatervise hädaolukord;
- c) **erandlik** olukord, mida iseloomustab kolmandate riikide kodanike tihe ebaseaduslik liikumine liikmesriikide vahel ja **mis koormab vastutavate riiklike teenistuste üldisi ressursse ja suutlikkust märkimisväärselt, mida tõendavad nii teabeanalüüs kui ka kõik kättesaadavad andmed, mida on esitanud muu hulgas ELi asutused;**
- d) suuremahulised või kõrgetasemelised rahvusvahelised üritused.

2. Kõigil juhtudel taaskehtestatakse piirikontroll sisepiiridel **üksnes** viimase abinõuna. Piirikontrollide ajutise taaskehtestamise ulatus ja kestus ei või olla suurem ega pikem, kui on rangelt vajalik tuvastatud tõsisele ohule reageerimiseks.

Artiklite 25a ja 28 kohaselt võib piirikontrolli kehtestada üksnes juhul, kui liikmesriik on teinud kindlaks, et selline meede on vajalik ja proportsionaalne, võttes arvesse artikli 26 lõikes 1 osutatud kriteeriume, ning kontrolli pikendamise korral ka artikli 26 lõikes 2 osutatud kriteeriume. Piirikontrolli võib taaskehtestada ka kooskõlas artikliga 29, võttes arvesse artiklis 30 osutatud kriteeriume.

3. Kui sama oht püsib, võib piirikontrolli sisepiiridel kooskõlas artiklitega 25a, 28 või 29 pikendada.

Sama ohtu peetakse püsivaks juhul, kui põhjendus, mille liikmesriik on enne piirikontrolli pikendamist esitanud, põhineb sama ohu jätkumise kindlakstegemisel, mis õigustas piirikontrolli esialgset taaskehtestamist.“

- (9) Artikli 25 järele lisatakse uus artikkel 25a:

„Artikkel 25a

Menetus juhuks, kui on tarvis võtta meetmeid ettenägematute või ettenähtavate sündmuste tõttu

1. Kui liikmesriigi avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardab tõsine ettenägematu oht, millele tuleb viivitamata reageerida, võib asjaomane liikmesriik erandkorras sisepiirikontrollile otsekohe taaskehtestada.
2. Paralleelselt piirikontrollide taaskehtestamisega vastavalt lõikele 1 teavitab liikmesriik sellest komisjoni ja teisi liikmesriike kooskõlas artikli 27 lõikega 1.
3. Lõike 1 kohaldamisel võib sisepiirikontrollile viivitamata taaskehtestada piiratud ajavahemikuks ehk kuni üheks kuuks. Juhul kui tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib sellest ajavahemikust kauem, võib liikmesriik pikendada sisepiirikontrolli veel järgnevate ajavahemike võrra, kokku kuni kolmeks kuuks.
4. Kui liikmesriigis on ette näha tõsise ohu tekkimist avalikule korrale või sisejulgeolekule, teavitab ta kooskõlas artikli 27 lõikega 1 komisjoni ja teisi liikmesriike piirikontrolli kavandatavast taaskehtestamisest vähemalt neli nädalat ette, või **võimalikult kiiresti**, kui sisepiirikontrolli taaskehtestamise vajaduse tekitanud asjaolud saavad teatavaks vähem kui neli nädalat enne piirikontrolli kavandatavat taaskehtestamist.

5. Lõike 4 kohaldamisel ja ilma et see piiraks artikli 27a lõike 4 kohaldamist, võib sisepiirikontrolli taaskehtestada kuni kuueks kuuks. Juhul kui avalikule korrale või sisejulgeolekule avalduv tõsine oht püsib sellest ajavahemikust kauem, võib liikmesriik pikendada sisepiirikontrolli veel kuni kuue kuu pikkuste ajavahemike kaupa.

Igast pikendamisest teavitatakse kooskõlas artikliga 27 komisjoni ja teisi liikmesriike, pidades kinni lõikes 4 osutatud tähtaegadest. Kui artikli 27a lõikest 5 ei tulene teisiti, rakendatakse sisepiirikontrolli maksimaalselt kaks aastat.

6. Lõikes 5 osutatud ajavahemik ei sisalda lõikes 3 osutatud ajavahemikke.“

(10) Artikkel 26 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 26

Sisepiirikontrolli ajutise taaskehtestamise ja pikendamise kriteeriumid

1. Selleks et teha kindlaks, kas sisepiirikontrolli taaskehtestamine artikli 25 **lõike 2** kohaselt on vajalik ja proportsionaalne, **hindab** liikmesriik eelkõige järgmist:
 - a) sisepiirikontrolli taaskehtestamise meetme asjakohasus, võttes arvesse tuvastatud tõsise ohu laadi ja iseäranis seda, kas sisepiirikontrolli taaskehtestamisega on võimalik avalikule korrale või sisejulgeolekule avalduvat ohtu piisavalt leevendada;
 - b) meetme tõenäoline mõju
 - isikute liikumisele sisepiirikontrollideta alal ning
 - piirialade toimimisele, võttes arvesse nende alade vahelisi tugevaid sotsiaalseid ja majanduslikke sidemeid.
2. Kui liikmesriik otsustab sisepiirikontrolli vastavalt artikli 25a lõikele 5 pikendada, hindab ta üksikasjalikult ka seda, kas sellise pikendamisega taotletavaid eesmärke oleks võimalik saavutada
 - a) alternatiivsete meetmetega, nagu proportsionaalne kontroll, mida tehakse **territooriumil läbiviidavate kontrollide** raames vastavalt artikli 23 punktile a;

[...]

b) liidu õiguses sätestatud politseikoostöö vormide, sealhulgas artiklis 23a osutatud menetluse abil;

c) ühiste meetmetega, mis käsitlevad liikmesriikidesse reisimise ajutisi piiranguid, nagu on osutatud artikli 21a lõikes 2.

3. Sisepiirikontrolli taaskehtestamise või pikendamise järel tagavad asjaomased liikmesriigid asjakohased meetmed, millega leevendatakse piirikontrolli taaskehtestamise mõju isikutele ja kaubaveole, ning pööravad neid meetmeid võttes eriti suurt tähelepanu piirialade tugevatele sotsiaalsetele ja majanduslikele sidemetele ning hädavajalikke reise tegevatele isikutele.“

(11) Artikkel 27 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 27

Sisepiirikontrolli ajutisest taaskehtestamisest teavitamine ja riskianalüüs

1. Liikmesriikide teated sisepiirikontrolli taaskehtestamise või pikendamise kohta sisaldavad järgmist teavet:

a) piirikontrolli taaskehtestamise või pikendamise põhjus, sealhulgas kogu üksikasjalik teave selliste sündmuste kohta, mis ohustavad tõsiselt nende avalikku korda või sisejulgeolekut;

b) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise või pikendamise ulatus koos täpsustusega, missugusel sisepiirilõigul või missugustel sisepiirilõikudel piirikontroll taaskehtestatakse või seda pikendatakse;

c) ametlike piiripunktide nimed;

d) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise või pikendamise kuupäev ja kestus;

e) vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamine, millele on osutatud artikli 26 lõikes 1, ning pikendamise korral vastavalt artikli 26 lõikes 2;

f) asjakohasel juhul meetmed, mida peavad võtma teised liikmesriigid.

Teate võivad ühiselt esitada kaks või enam liikmesriiki.

Teate esitamisel kasutavad liikmesriigid vormi, mille komisjon kehtestab ja teeb internetis kättesaadavaks. [...]

2. Juhul kui kooskõlas artikli 25a lõikega **5** on piirikontrolli rakendatud kuus kuud, peab iga järgnev teade piirikontrolli pikendamise kohta sisaldama riskianalüüsi. Riskianalüüsis tuleb kirjeldada tuvastatud tõsise ohu ulatust ja eeldatavat arengut, eelkõige seda, kui kaua tuvastatud tõsine oht eeldatavasti püsib ja milliseid sisepiirilõike see tõenäoliselt mõjutab, ning esitada teave koordineerimismeetmete kohta, mida võetakse koos teiste liikmesriikidega, keda sellised meetmed mõjutavad või võivad mõjutada.
3. Kui **liikmesriigid** taaskehtestavad piirikontrolli või pikendavad seda artikli 25 lõike 1 **punktis c** osutatud **olukorra tõttu**, tuleb **käesoleva artikli lõike 1 punkti e kohaselt nõutud** analüüsis esitada ka riskihindamine ja teave sellise ebaseadusliku liikumise ulatuse ja suundumuste kohta, sealhulgas kogu teave, mis on saadud asjaomastelt ELi asutustelt kooskõlas nende vastavate volitustega, samuti asjakohastest infosüsteemidest saadud andmete analüüs.
4. Asjaomane liikmesriik esitab komisjoni taotluse korral lisateavet, sealhulgas teavet koordineerimismeetmete kohta, mida võetakse koos liikmesriikidega, keda sisepiirikontrolli kavandatav pikendamine mõjutab, ning lisateavet, mida on vaja artiklites 23 ja 23a osutatud meetmete võimaliku rakendamise hindamiseks.
5. Lõike 1 või 2 kohase teate esitamisel võib liikmesriik vajaduse korral ja siseriiklike õigusaktide alusel otsustada osa teabest salastada.

Teabe salastamine ei välista teiste, sisepiirikontrolli ajutisest taaskehtestamisest mõjutatud liikmesriikide juurdepääsu teabele asjakohaste ja turvaliste kanalite kaudu.

6. **Komisjon võtab vastu rakendusakti, et kehtestada lõike 1 kolmandas lõigus osutatud vorm. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 38 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.**

(12) Lisatakse artikkel 27a:

„Artikkel 27 a

Liikmesriikidega korraldatavad nõupidamised ja komisjoni arvamus

1. Pärast artikli 27 lõike 1 alusel esitatud teadete kättesaamist võib komisjon **omal algatusel alustada või alustab otseselt mõjutatud liikmesriigi taotlusel** nõupidamisprotsessi, sealhulgas korraldab kohtumisi sisepiirikontrolli taaskehtestamist või selle pikendamist kavandava liikmesriigi ja teiste liikmesriikide, eriti sellistest meetmetest vahetult mõjutatud liikmesriikide, ning asjaomaste liidu asutuste vahel.

Nõupidamiste **eesmärk** on **uurida** eelkõige avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardavat tuvastatud ohtu ja piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise **vajalikkust ja proportsionaalsust**, võttes arvesse võimalikke alternatiivseid meetmeid, ning arutatakse viise, kuidas tagada liikmesriikidevahelise vastastikuse koostöö rakendamine taaskehtestatud piirikontrolli tingimustes.

Sisepiirikontrolli taaskehtestada või pikendada kavatsev liikmesriik võtab nõupidamise tulemusi sisepiirikontrolli tehes arvesse.

2. Pärast sisepiirikontrolli taaskehtestamise või pikendamise kohta esitatud teadete saamist esitab komisjon või mõni liikmesriik, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 72 kohaldamist, arvamuse, kui tal on kas teates ja riskianalüüsis sisalduva teabe või lisateabe põhjal kahtlusi sisepiirikontrolli kavandatava taaskehtestamise või pikendamise vajalikkuse või proportsionaalsuse suhtes.
3. Pärast seda, kui komisjon on saanud teate sisepiirikontrolli pikendamise kohta vastavalt artikli 25a lõikele 4, esitab ta juhul, kui piirikontrolli pikendamisega kaasneb pidev sisepiirikontroll kestusega kokku **12** kuud, oma arvamuse sisepiirikontrolli vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta. **Komisjoni arvamus sisaldab vajaduse korral soovitusi liikmesriikide koostöö parandamiseks, et piirata sisepiirikontrolli mõju ja aidata kaasa püsiva ohu vähendamisele.**

4. Lõikes 2 või 3 osutatud arvamuse esitamise korral algatab komisjon nõupidamisprotsessi, et arutada seda arvamust liikmesriikidega.
5. Kui liikmesriik leiab, et valitseb **märkimisväärne** erandlik olukord, mis **seoses püsiva ohuga** õigustab sisepiirikontrollide jätkamise vajadust kauem kui artikli **25a lõikes 5** osutatud maksimaalse ajavahemiku jooksul, teatab ta **vähemalt neli nädalat enne kavandatud pikendamist komisjonile ja liikmesriikidele oma kavatsusest pikendada sisepiirikontrolle täiendavalt kuni kuueks kuuks.**

Uus teade, milles võetakse arvesse lõike 3 kohaselt esitatud komisjoni arvamust, hõlmab artikli 27 kohast riskihindamist ning selles:

- põhjendatakse jätkuvat ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule;
- **tõendatakse, et teatise esitamise ajal on alternatiivsed meetmed ohu kõrvaldamiseks osutunud ebatõhusaks või tunnistatud ebatõhusaks;**
- **esitatakse kontrollidega kaasnevad leevendusmeetmed;**
- **tutvustatakse muu hulgas vajaduse korral sisepiirikontrollide kaotamiseks kaalutud vahendeid, meetmeid, tingimusi ja ajakava.**

Kolm kuud pärast kõnealust teadet esitab komisjon uue arvamuse. **Kui selles arvamuses väljendatakse muret pikendamise vajalikkuse ja proportsionaalsuse pärast, võtab komisjon põhjendamatu viivitusega vastu asjaomasele liikmesriigile mõeldud soovitus, milles määratakse kindlaks sisepiirikontrolli kaotamise vahendid, meetmed ja tingimused.**

Pärast teate saamist võib komisjon omal algatusel alustada või alustab otseselt mõjutatud liikmesriigi taotlusel nõupidamisprotsessi lõike 1 kohaselt.

Kui käesolevas lõikes osutatud menetluse tulemusena leiab kinnitust jätkuv vajadus sisepiirikontrolli järele ja samas osutatud kuuekuuline lisaeg ei ole piisav, et tagada tõhusate alternatiivsete meetmete olemasolu püsiva ohu kõrvaldamiseks, teatab asjaomane liikmesriik viivitamata komisjonile kavatsusest pikendada oma sisepiirikontrolli ja täpsustab kooskõlas teises lõigus osutatud riskihindamisega selle kontrolli lõpetamise hiliseima kuupäeva. Komisjon võtab viivitamata vastu soovitus selle kohta, kas selline lõplik pikendamine, sealhulgas selle kuupäev ja ulatus, on kooskõlas aluslepingutega, eelkõige vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega. Soovitus määratakse vajaduse korral koos teiste liikmesriikidega kindlaks ka tõhusad kompensatsioonimeetmed, mida tuleb rakendada, ning mõistlik ajakava sisepiirikontrolli kaotamiseks. Asjaomane liikmesriik võtab seda soovitus arvesse, et kaotada sisepiiridel piirikontroll kindlaksmääratud kuupäeval.“

(13) Artikkel 28 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 28

Erimehhanism juhuks, kui tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule seab ohtu sisepiirikontrollita ala üldise toimimise

1. Kui komisjon teeb kindlaks, et üks ja sama tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule mõjutab **mitut** liikmesriiki ja seega on ohus sisepiiri**kontrollideta** ala üldine toimimine, võib ta teha nõukogule ettepaneku võtta vastu rakendusotsus, millega lubatakse liikmesriikidel taaskehtestada piirikontroll, **sealhulgas asjakohased riiklikul ja ELi tasandil kehtestatavad leevendusmeetmed**, kui artiklites **21a**, 23 ja 23a osutatud meetmed ei ole ohu kõrvaldamiseks piisavad. **Liikmesriigid võivad paluda komisjoni, et ta esitaks nõukogule sellise ettepaneku.**
2. Otsus hõlmab kuni kuuekuulist ajavahemikku, ja kui oht püsib, võib seda komisjoni ettepaneku põhjal pikendada veel kuni kuueks kuuks, võttes arvesse lõikes 5 osutatud läbivaatamist.
3. Kui liikmesriigid taaskehtestavad piirikontrolli või pikendavad seda lõikes 1 osutatud ohu tõttu, põhineb see kontroll nõukogu otsuse jõustumisest alates nimetatud otsusel.
4. [...]
5. Komisjon vaatab **korrapäraselt** tuvastatud ohu arengu ja lõikes 1 osutatud nõukogu otsuse kohaselt võetud meetmete mõju läbi, et hinnata, kas need meetmed on endiselt põhjendatud.

6. Liikmesriigid teavitavad lõikes 1 osutatud nõukogu otsuse alusel taaskehtestatud sisepiirikontrollist viivitamata komisjoni ja teisi liikmesriike.
7. **Liikmesriigid** võivad võtta muid meetmeid, nagu osutatud artiklites 23 ja 23a, mis võiksid sisepiirikontrolle täiendada. **Komisjon võtab seda arvesse lõikes 5 osutatud läbivaatamisel.**

(14) Artiklit 31 muudetakse järgmiselt.

- a) Artiklist 31 saab lõige 1;
- b) lisatakse järgmised lõiked **2 ja 3**:

„2. Liikmesriik, kes teavitab kooskõlas artikli 27 lõikega 1 komisjoni ja teisi liikmesriike piirikontrolli taaskehtestamisest, edastab samal ajal Euroopa Parlamendile ja nõukogule järgmise teabe:

- a) **piirikontrolli taaskehtestamise ulatus koos täpsustusega, missugusel sisepiirilõikudel piirikontroll taaskehtestatakse;**
 - b) taaskehtestamise põhjused;
 - c) ametlike piiripunktide nimed;
 - d) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise kuupäev ja kestus;
 - e) asjakohasel juhul meetmed, mida peab võtma teine liikmesriik.
3. Avaliku julgeolekuga seotud põhjendatud juhtudel **või käimasolevate uurimiste konfidentsiaalsusnõudeid järgides** ei ole liikmesriigid kohustatud esitama kogu lõikes 2 osutatud teavet.

Liikmesriigid võivad esitatava teabe artikli 27 lõike **5** kohaselt salastada.

Teabe salastamine ei takista komisjoni avaldamast seda Euroopa Parlamendile. Käesoleva artikli alusel Euroopa Parlamendile edastatud teabe ja dokumentide edasisaatmisel ja käitlemisel tuleb järgida Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel kohaldatavaid salastatud teabe edastamise ja käitlemise eeskirju.“

(15) Artikkel 33 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 33

Aruanne sisepiirikontrolli taaskehtestamise kohta

1. Sisepiirikontrolli teinud liikmesriigid esitavad nelja nädala jooksul pärast sisepiirikontrolli kaotamist Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile aruande sisepiirikontrolli taaskehtestamise ja asjakohasel juhul selle pikendamise kohta.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, esitab asjaomane liikmesriik, kes pikendab piirikontrolli vastavalt artikli 25a lõikele 5, selle kohta aruande 12 kuu möödudes, ja seejärel iga 12 kuu tagant, kui piirikontroll erandkorras säilitatakse.
3. Aruandes antakse eelkõige ülevaade piirikontrolli vajalikkuse ja artiklis 26 osutatud kriteeriumide täitmise esialgsest ja järelhindamisest, kontrolli toimimisest, praktilisest koostööst naaberliikmesriikidega, kontrolli mõjust isikute liikumisele, eeskätt piirialadel, ning sisepiirikontrolli taaskehtestamise tulemuslikkusest, sealhulgas piirikontrolli taaskehtestamise proportsionaalsuse järelhindamisest.
4. Komisjon võtab vastu sellise aruande ühtse vormi, **mis määratakse kindlaks rakendusaktiga**, ja teeb selle internetis kättesaadavaks. **Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 38 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.**
5. Komisjon võib esitada oma arvamuse ühel või mitmel sisepiiril või selle lõikudel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise järelhindamise kohta.
6. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vähemalt kord aastas aruande sisepiirikontrollideta ala toimimise kohta (Schengeni olukorda käsitlev aruanne). See aruanne sisaldab loetelu kõigist vaadeldaval aastal tehtud sisepiirikontrollide taaskehtestamise otsustest. Samuti tuleks selles hinnata piirikontrolli taaskehtestamise **ja pikendamise** vajalikkust ja proportsionaalsust aruandega hõlmatud ajavahemikul **ning** hinnangut suundumuste kohta **sisepiirikontrollita** alal, mis on seotud kolmanda riigi kodanike ebaseadusliku liikumisega, võttes arvesse asjaomastelt liidu ametitelt saadud teavet **ning** asjakohastest infosüsteemidest saadud andmeanalüüsi.“

(16) Artikli 39 lõikesse 1 lisatakse punkt h:

- „h) teave piirialadena käsitatavate kohalike halduspiirkondade kohta ja selles teabes tehtavad muudatused.“

(17) Lisatakse artikkel 42b:

„Artikkel 42b

Piirialasid käsitleva teabe esitamine

Hiljemalt **kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumist määravad ühiste sisepiiridega liikmesriigid tihedas koostöös kindlaks oma territooriumil paiknevad alad, mida käsitatakse piirialadena, võttes arvesse nendevahelisi tugevaid sotsiaalseid ja majanduslikke sidemeid, ning teavitavad sellest komisjoni.**

Liikmesriigid teavitavad komisjoni ka kõigist asjakohastest muudatustest.“

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]18) Lisatakse uus, XII lisa:

XII LISA

A OSA

Piirialadel kinni peetud ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike üleandmise menetlus

1. **Üleandmise** otsused, **mis on tehtud artikli 23a lõike 2 kohaselt**, esitatakse B osas sätestatud standardvormil, mille täidab pädev riiklik asutus. Otsused jõustuvad viivitamata.
2. Täidetud standardvorm antakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule, kes kinnitab **üleandmise** otsuse kättesaamist, allkirjastades vormi, ja talle antakse allkirjastatud vormi koopia.

Juhul kui kolmanda riigi kodanik standardvormi allkirjastamisest keeldub, teeb pädev asutus keeldumise kohta märke vormi lahtrisse „Märkused“.

3. **Üleandmise** otsuse teinud riiklikud asutused registreerivad järgmised andmed:
 - a) asjaomase kolmanda riigi kodaniku isikusamasus ja kodakondsus niivõrd, kui võrd neil on võimalik seda kindlaks teha;
 - b) isikut tõendava dokumendi viited, kui selline dokument on olemas;
 - c) koopiaid asjaomase kolmanda riigi kodaniku isikusamasusele või kodakondsusele viitavatest dokumentidest või andmetest, kui need on olemas, koos asjakohastes riiklikes ja liidu andmebaasides leiduvate andmetega;
 - d) **üleandmise** põhjused,
 - e) **üleandmise** kuupäev,
 - f) **vastuvõttev** liikmesriik.

4. **Üleandmise** otsuse teinud riiklikud asutused **teatavad komisjonile igal aastal teistele liikmesriikidele üleantud isikute arvu, märkides ära liikmesriigi või liikmesriigid, kellele isikud üle anti, ja kinni peetud kolmandate riikide kodanike kodakondsuse, kus see on võimalik.**

[...]

5. **Kolmanda riigi kodanikel, kelle suhtes on tehtud üleandmise otsus**, on õigus otsus edasi kaevata. **Üleandmise otsuse** edasikaebamine toimub siseriikliku õiguse kohaselt. Kolmanda riigi kodanikule antakse ka kirjalik ülevaade kontaktpunktidest, kes suudavad anda teavet esindajate kohta, kes on pädevad tegutsema kolmanda riigi kodaniku nimel vastavalt siseriiklikule õigusele, ja tegema seda keeles, millest kolmanda riigi kodanik aru saab või millest võib eeldada, et ta sellest aru saab. Edasikaebuse esitamisel ei ole peatavat toimet.
6. Siseriikliku õiguse alusel volitatud asutused tagavad, et kolmanda riigi kodanik, kelle suhtes on tehtud **üleandmise** otsus, antakse **artikli 23a lõike 1 punktis a osutatud kahepoolse koostöö raames** viivitamata ja hiljemalt 24 tunni jooksul üle **vastuvõtva** liikmesriigi pädevatele asutustele. **Vastuvõtva** liikmesriigi siseriikliku õiguse alusel volitatud asutused teevad üleandva liikmesriigi ametiasutustega sel eesmärgil koostööd.
7. Juhul kui kolmanda riigi kodaniku, kelle suhtes on tehtud lõikes 1 osutatud otsus, on toonud piirile vedaja, võib vastutav **asutus**:
- a) anda **kooskõlas siseriikliku õigusega** vedajale korralduse võtta kolmanda riigi kodanik oma hoole alla ja transportida ta viivitamata **vastuvõtvasse** liikmesriiki;
 - b) võtta kuni edasitoimetamiseni siseriikliku õiguse alusel ja kohalikke olusid arvestades asjakohased meetmed, millega takistada kolmanda riigi kodanikul, **kelle suhtes on tehtud üleandmise otsus, põgeneda.**

B OSA

Piirialadel kinni peetud **ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike** üleandmise standardvorm

Riigi nimi

Riigi logo (vastava ameti nimi)

(¹)

ÜLEANDMISE MENETLUS SISEPIIRIL

(Kuupäev) _____ (kellaaeg) _____ asukohas (märkige lähedal asuva sisepiiri liik või muu asjakohane teave, mis on seotud kinnipidamisega **vastavalt artiklile 23a**) _____

Meie, allkirjutanute, _____ ees on:

Isikuandmed (kui need on kättesaadavad)

Perekonnanimi _____ Eesnimi _____

Sünniaeg _____ Sünnikoht _____ Sugu _____

Kodakondsus _____ Alaline elukoht _____

Isikut tõendava dokumendi liik _____ number _____

Välja antud (koht) _____ kuupäev _____

Viisa number (kui viisa on olemas) _____ liik _____ välja andnud asutus _____

Kehtivus alates _____ kuni _____

Välja antud ajavahemikuks _____ päeva: _____

Saabus (kust) _____, kasutades selleks _____ (märkida kasutatud transpordivahend, nt lennu number). Isikut on teavitatud, et ta antakse Schengeni piirieskirjade artikli 23a kohaselt üle (kuhu) [...]: _____

Põhjused, mille tõttu pole isikul õigust viibida kõnealusel liikmesriigis:

[...]

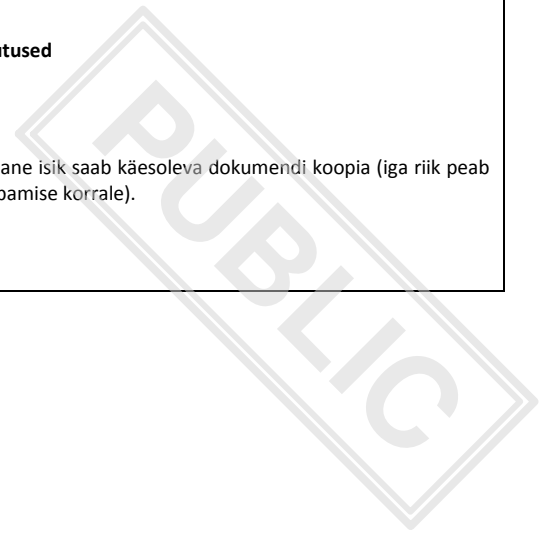
Märkused

Isik keeldus vormi allkirjastamast.

Asjaomane isik

Vastutavad asutused

Asjaomane isik viib üleandmise edasi kaevata siseriikliku õiguse kohaselt. Asjaomane isik saab käesoleva dokumendi koopia (iga riik peab viitama edasikaebamise õigust käsitlevatele siseriiklikele õigusaktidele ja edasikaebamise korrale).

Artikkel 2

Direktiivi 2008/115/EÜ muutmine

1. Direktiivi 2008/115/EÜ artikli 6 lõige 3 asendatakse järgmisega:

- „3. Liikmesriigid võivad loobuda tagasisaatmisotsuse väljastamisest nende territooriumil ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes, kui mõni teine liikmesriik võtab kõnealuse kolmanda riigi kodaniku tagasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399* artikliga 23a ette nähtud menetluse või kahepoolsete lepingute või kokkulepete kohaselt.

Liikmesriik, kes on asjaomase kolmanda riigi kodaniku vastavalt esimesele lõigule tagasi võtnud, väljastab lõike 1 kohase tagasisaatmisotsuse. Sellistel juhtudel ei kohaldata esimeses lõigus sätestatud erandit, **välja arvatud artikli 6 lõikes 2 sätestatud erand.**

Liikmesriigid teatavad komisjonile viivitamata kõigist kehtivatest, muudetud või uutest kahepoolsetest lepingutest või kokkulepetest.“

- * Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 077, 23.3.2016, lk 1).

Artikkel 3

Direktiivi 2008/115/EÜ muudatuse ülevõtmine

[...] Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad artikli 2 järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt **12** kuud pärast käesoleva määruse jõustumist. Nad edastavad nimetatud normide teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad neid norme alates **12** kuud pärast jõustumist.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesoleva määruse artiklile 2. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 4

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikli 1 punkti 6 kohaldatakse aga alates [kuupäev, mil artiklis 2 sätestatud muudatused liikmesriikides kohalduvad].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.
